

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหาร
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล
เขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช
Factors Relating to the Effectiveness of Child
Development Center Administration under
the Sub-District Administration Organization
in Huasai District, Nakhon Si Thammarat Province

สารณี เขียวแต้ม¹ อรุณ จุติพล² และสำเร็จ จันชุม³
Sarapee Kheawtaem¹, Arun Jutipon² and Samreang Junchum³

¹ นิสิตมหาบัณฑิต หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช 80280

² อ.ดร., สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช 80280

³ ผศ.ดร., สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช 80280

¹ Master Student Master of Education Program in Education Administration, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Nakhon Si Thammarat, 80282

² Lecturer, Dr., Program in Education Administration Faculty of Education Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Nakhon Si Thammarat, 80282

³ Asst. Prof. Dr., Program in Education Administration Faculty of Education Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Nakhon Si Thammarat, 80282

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการบริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการบริหารกับประสิทธิผลในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็กทั้งหมด จำนวน 79 คน จากจำนวนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 29 ศูนย์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.90 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับปัจจัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง
2. ระดับประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง
3. ระดับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูผู้ดูแลเด็ก ปัจจัยด้านเด็กเล็ก และปัจจัยด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับประสิทธิผลการบริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: ปัจจัย ประสิทธิผล ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

This purposes of this research were to 1) examine the level of factors in administration of child development centers 2) the level of efficiency administration of child development centers and 3) the relation between factors and efficiencies in administration of child development centers. The population of the study all 79 teachers of the 29 child development centers. The research instrument was a 5 level rating scales questionnaire with the reliabilities was 0.90. Data were Analysis by averaging Mean, standard deviation and Correlation.

The main research findings were as

1. All factors in administration of child development center were found at a high level
2. The efficiency in administration of child development center was also found at a high level
3. The relation in all aspects between factors and efficiencies in administration of child development center were in high level with statistical significance at 0.01 level.

Keywords: Factors, Effectiveness, Child Development Center, Management
Child Development Center

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติสิทธิและเสรีภาพการศึกษาไว้ในหมวดที่ 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 4 แนวนโยบายด้านศาสนา สังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม มาตรา 80 (1) คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาปฐมวัย ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้ (3) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข [1]

กระทรวงมหาดไทย ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุน การบริหารการปกครองท้องถิ่น จึงได้จัดทำแนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545 – 2559 ขึ้น โดยได้จัดทำภายใต้กรอบแห่งทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 18 การจัดการศึกษาปฐมวัยและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดในสถานศึกษา ดังต่อไปนี้ (1) สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถาบันพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น (2) โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนสังกัดสถาบันพุทธศาสนา หรือศาสนาอื่น (3) ศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษาออกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันสังคมอื่นเป็นผู้จัด อีกทั้ง พระราชบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท โดยครอบคลุมภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการจัดและพัฒนาการศึกษา

ท้องถิ่นที่เหมาะสมกับศักยภาพ ตามความพร้อมและตรงตามความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ แต่ละแห่งให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีมาตรฐาน สามารถพัฒนาศักยภาพคนของท้องถิ่นให้มีคุณภาพ [2]

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ผ่านมามีปัญหาว่า 1) สถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีมาตรฐานด้านปัจจัยอยู่ในระดับดีถึงดีมาก ในขณะที่มาตรฐานผู้เรียนยังอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับปัจจัยที่ใช้ในการจัดการศึกษา สถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเร่งรัดพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เพื่อยกระดับมาตรฐานด้านผู้เรียนให้สูงเพิ่มขึ้น 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่ง ยังไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาโดยตรง ซึ่งจะเห็นได้จากการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งจัดตั้งหรือรับโอนโรงเรียนทั้ง ๆ ที่ยังไม่มีกอง/ส่วนการศึกษาระบบการบริหารจัดการการศึกษาที่ดี ทำให้มาตรฐานการบริหารงานด้านการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ค่อนข้างต่ำ 3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนและภาคีการพัฒนาต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทำให้การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น 4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งไม่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาความรู้ด้านการประกอบอาชีพให้แก่ประชาชน ทำให้ประชาชนจำเป็นแรงงานไร้ฝีมือ ได้รับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนต่ำ 5) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการปลูกฝังจิตสำนึกในเอกลักษณ์และค่านิยมความเป็นไทยให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชน ทำให้เด็ก เยาวชน และประชาชนเลียนแบบวัฒนธรรมและค่านิยมตะวันตก 6) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังไม่ทราบบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาตามอำนาจหน้าที่ของตนเอง ทำให้ท้องถิ่นขาดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่สามารถเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ได้ โดยภาพรวม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีจุดอ่อนด้านบุคลากร กล่าวคือ ส่วนใหญ่ยังขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการศึกษา และอำนาจการตัดสินใจ ส่วนใหญ่ยังอยู่ที่ผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งอาจทำให้เกิดเผด็จการได้ง่าย และอุปสรรคในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับต่ำ ขาดการตรวจสอบภาคเอกชนได้อย่างแท้จริง [3] ประสิทธิภาพของสถานศึกษา จะเป็นเครื่องบ่งชี้ความสำเร็จของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดีว่า สถานศึกษาได้ดำเนินการบริหารจัดการ ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายเพียงใด ซึ่งการพิจารณาสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพหรือไม่นั้น ตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่สุด คือ ในแนวคิดของ Hoy และ Miskel [4] กล่าวว่

การที่สถานศึกษาจะมีประสิทธิผลเพียงใด พิจารณาได้จากความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ซึ่งพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารจะส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะผู้บริหารมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและตัดสินใจในสถานศึกษาภายใต้เงื่อนไขทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ซึ่งหากผู้บริหารมีแนวทางการจัดการที่ดีหรือมีมาตรฐาน ย่อมส่งผลให้สถานศึกษามีประสิทธิผลและคุณภาพการศึกษาของนักเรียนก็ดีขึ้นด้วย

ปัจจุบันประเทศไทยมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกสังกัดทั่วประเทศรวม 20,043 แห่ง โดยอยู่ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กระทรวงมหาดไทย จำนวน 17,821 แห่ง นอกนั้นอยู่ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรุงเทพมหานคร กระทรวงกลาโหม และกระทรวงแรงงานมีเด็กเล็กจำนวน 942,583 คน และผู้ดูแลเด็ก จำนวน 37,523 คน ผ่านเกณฑ์มาตรฐานเบื้องต้น 15,426 แห่ง ยังไม่ผ่านเกณฑ์เบื้องต้น 4,617 แห่ง [5]

ในเขตอำเภอหัวไทร มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 29 ศูนย์ และมีจำนวนครูผู้ดูแลเด็ก 79 คน ที่ผ่านมามีปัญหาและอุปสรรคด้านครูผู้ดูแลเด็กที่มีจำนวนไม่เพียงพอต่ออัตราส่วนของเด็ก อาคารสถานที่ไม่ได้มาตรฐาน ขาดงบประมาณ เครื่องเล่นสนามสำหรับเด็กไม่เพียงพอ ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้ดูแลเด็กและรักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งมีความรับผิดชอบทั้งการสอนและการบริหารจัดการภายในศูนย์ฯ จึงได้ทราบปัญหาและเล็งเห็นความสำคัญของปัญหาในการบริหารจัดการศูนย์ฯ ซึ่งเกิดจากปัจจัยด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอหัวไทร เพื่อนำผลที่ได้ จากการวิจัยไปเป็นข้อมูลสารสนเทศในการเสนอต่อผู้บริหารและผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบและเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาศูนย์เด็กเล็ก ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลแบบยั่งยืนต่อไป จากการประเมินโดยใช้เครื่องมือประเมินการศึกษาดังกล่าว มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

จิราวรรณ กันบุรมย์ [6] สาเหตุที่ไม่ผ่านนั้นอาจเป็นเพราะการถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากหน่วยงานต่าง ๆ ทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความแตกต่างหลากหลายทั้งในด้านการบริหาร อาคาร และสถานที่ ซึ่งการบริหารจัดการให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็ก ผู้เรียน สถานที่และการมีส่วนร่วมจากชุมชน [7] ทั้งนี้ ประสิทธิภาพในการบริหาร

ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะเป็นเครื่องบ่งชี้ความสำเร็จของการบริหารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ได้หรือไม่

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการบริหารกับประสิทธิผลในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล สังกัดเขตอำเภอหัวไทร

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ในการศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยมุ่งศึกษา 2 เรื่อง คือ ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และศึกษาประสิทธิผลการบริหารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช กล่าวคือ ปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมเกี่ยวกับปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของนักการศึกษาและนักวิจัยหลายท่าน เช่น Goodlak and Associates, 1982 Higgett, สุวัฒน์ พรหมศิริ [8] ศรีทิพย์ ลดาวัลย์ [9] นักการศึกษาเหล่านี้ มีความเห็นทำนองเดียวกันว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลขององค์การมีหลายประการทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดทั้งหมดสรุปรวมเป็นกรอบแนวคิดด้านปัจจัยในการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านผู้บริหาร ประกอบด้วย คุณลักษณะของผู้บริหาร และพฤติกรรมผู้นำ 2) ปัจจัยด้านครูผู้ดูแลเด็ก ประกอบด้วย คุณลักษณะของผู้สอน ความพึงพอใจในการทำงาน และคุณภาพการสอน 3) ปัจจัยด้านเด็กเล็ก ประกอบด้วย พัฒนาการสมวัย และการเรียนรู้ 4) ปัจจัยด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมภายนอก และสภาพแวดล้อมภายใน ส่วนประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดเกณฑ์ประเมินประสิทธิผลของ Hoy & Miskel, 2008:293-323 ซึ่งได้ขยายแนวคิดของ Parson [10] ออกไป โดยเสนอแนะตัวบ่งชี้ในการวัดหน้าที่หลัก 4 ประการ โดยอาศัย

แนวคิดของ Campbell [11] ได้แก่ 1) การปรับตัว (Adaptation) หมายถึง การที่องค์กรจะต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมภายนอก โดยการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานภายในองค์กรให้สอดคล้องต่อสภาพการณ์ใหม่ ๆ ที่มีผลกระทบต่อองค์กร ตัวบ่งชี้ที่ใช้วัดประกอบด้วย (1) ความสามารถในการปรับเปลี่ยน (2) นวัตกรรม (3) ความเจริญเติบโต (4) การพัฒนา 2) การบรรลุเป้าหมาย (Goal Achievement) หมายถึง การกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์กร การจัดหา และการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ภายในองค์กร เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ตัวบ่งชี้ที่ใช้วัด ประกอบด้วย (1) ผลสัมฤทธิ์ (2) คุณภาพ (3) การแสวงหาทรัพยากร (4) ประสิทธิภาพ 3) การบูรณาการ (Integration) เพื่อการรวมพลังให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในการปฏิบัติการกิจขององค์กร ตัวบ่งชี้ที่ใช้วัด ประกอบด้วย (1) ความพอใจ (2) บรรยากาศ (3) การสื่อความหมาย (4) ความขัดแย้ง 4) การคงไว้ซึ่งระบบค่านิยม (Latency) หมายถึง การธำรงและรักษาระบบค่านิยมขององค์กร ซึ่งประกอบด้วยรูปแบบทางด้านวัฒนธรรมขององค์กรและแรงจูงใจในการทำงานให้คงอยู่ในองค์กร ตัวบ่งชี้ที่ใช้วัด ประกอบด้วย (1) ความภักดี (2) ความสนใจของคนส่วนใหญ่ (3) แรงจูงใจ (4) เอกลักษณ์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ได้แก่ คุณลักษณะผู้บริหาร พฤติกรรมผู้นำ ปัจจัยด้านครูผู้ดูแลเด็ก ได้แก่ คุณลักษณะครูผู้ดูแลเด็ก ความพึงพอใจในการทำงาน คุณภาพการสอน ปัจจัยด้านเด็กเล็ก ได้แก่ พัฒนาการสมวัย การเรียนรู้ และปัจจัยด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายนอก สภาพแวดล้อมภายใน
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยมีดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูผู้ดูแลเด็ก ประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 79 คน ซึ่งมีจำนวนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 29 ศูนย์ สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ได้แก่ คุณลักษณะผู้บริหาร พฤติกรรมผู้นำ ปัจจัยด้านครูผู้ดูแลเด็ก ได้แก่ คุณลักษณะครูผู้ดูแลเด็ก ความพึงพอใจในการทำงาน คุณภาพการสอน ปัจจัยด้านเด็กเล็ก ได้แก่ พัฒนาการสมวัย การเรียนรู้ และปัจจัยด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายนอก สภาพแวดล้อมภายใน
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ Likert มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 19 ข้อ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ใน 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูผู้ดูแลเด็ก ปัจจัยด้านเด็กเล็ก และปัจจัยด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ Likert มี 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด จำนวน 87 ข้อ

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตลอดจนเกณฑ์การประเมินประสิทธิผลการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อให้ได้เครื่องมือที่ใช้ตรงกับวัตถุประสงค์
2. นำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษามาประยุกต์เป็นแนวคิดและเป็นหลักการในการกำหนดเป็นนิยามศัพท์เฉพาะและสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ไข ให้มีความถูกต้องเหมาะสมของแบบสอบถาม

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ เพื่อหาค่า IOC เลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .05 ขึ้นไปได้จำนวน 87 ข้อ

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหัวป่าขลุ อำเภอบางแพ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 28 คน แล้วนำผลการทดลองมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha- Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .90

6. เก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

6.1 ขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช ถึงองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

6.2 นำส่งแบบสอบถามพร้อมทั้งหนังสือขออนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูล ไปยังองค์การบริหารส่วนตำบลต่าง ๆ ตามกลุ่มประชากร

6.3 รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับทุกฉบับ ตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำมา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ประสิทธิผลการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและปัจจัยด้านต่าง ๆ เป็นค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับประสิทธิผล โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation Coefficients) เภดท์การแปรผลความสัมพันธ์ของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยกับประสิทธิผล กำหนดเป็น 5 ระดับ

ผลการวิจัย

ระดับปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูผู้ดูแลเด็ก ปัจจัยด้านเด็กเล็ก และปัจจัย ด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูผู้ดูแลเด็ก ปัจจัยด้านเด็กเล็ก และปัจจัยด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการ บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

พบว่า ด้านเด็กเล็ก มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านครูผู้ดูแลเด็ก ส่วนด้านผู้บริหารและด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก น้อยที่สุด ประสิทธิภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสัมพันธ์กับตัวแปร 9 ตัว คือ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ได้แก่ คุณลักษณะผู้บริหาร และพฤติกรรมผู้นำ ปัจจัยด้านครูผู้ดูแลเด็ก ได้แก่ คุณลักษณะของครูผู้ดูแลเด็ก ความพึงพอใจในการทำงาน และคุณภาพการสอน ปัจจัยด้านเด็กเล็ก ได้แก่ พัฒนาการสมวัย และการเรียนรู้ ปัจจัยด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายนอก และสภาพแวดล้อมภายใน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้ ระดับประสิทธิภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์วัดประสิทธิผลทั้ง 4 ด้าน พบว่า การบูรณาการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ การคงไว้ซึ่งระบบค่านิยม ส่วนการปรับตัวมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผลการวิจัยเช่นนี้เพราะการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของเด็กปฐมวัยนั้น มีความสำคัญต่อการสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับชุมชน สังคมและประเทศชาติ ปัจจุบันศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีการถ่ายโอนให้ไปอยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ที่มีหน้าที่โดยตรงในการกำหนดทิศทางและนโยบายในการจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วยังมีกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงแรงงาน สำหรับกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้ดำเนินการโครงการศูนย์เด็กเล็กนอกระบบอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2546 จนถึงปัจจุบัน [5] โดยมีการตรวจประเมินมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ 5 ด้าน ดังนี้ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ด้านบริการอาหารสะอาดปลอดภัย ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย และด้านบุคลากร เหล่านี้ล้วนมีส่วนส่งเสริมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของปริยดา พิมาณแมน พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน ซึ่งพิจารณาจากตัวชี้วัดปัจจัยด้านสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนตามการประเมินการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเอกชนพบว่า โดยภาพรวมมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับสูง ผลการวิจัยของอำภา ปิยารมย์ [12] พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และเมื่อเป็นรายด้านมีประเด็นที่สมควรนำมาอภิปรายได้ดังนี้ สถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงใต้

ด้านการปรับตัว ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยพบว่า ครูผู้ดูแลเด็ก รับผิดชอบต่อหน้าที่ในการรับผิดชอบงานที่นอกเหนือจากงานสอนเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้ เพราะทางกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้เล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาบุคลากร โดยการจัดสรรงบประมาณในการส่งครูผู้ดูแลเด็กเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่เป็นประจำทุกปี ส่วนผู้บริหารให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านการศึกษา โดยนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น หากคุณลักษณะหรือพฤติกรรมในการนำของผู้บริหารไม่ดี แม้การจัดองค์การถูกต้อง หรือดีเพียงใดก็ตามผลงานที่เกิดขึ้นของหน่วยงานนั้น ๆ ย่อมสมบูรณ์ได้ยาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสัมมา ธรณีย์ [13] ที่กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องมีคุณสมบัติเหมาะสม มีพฤติกรรมในการนำที่ถูกต้อง เหมาะสม เพราะความสำเร็จของงานทุกด้านขององค์การขึ้นอยู่กับผู้บริหาร สั่งการหรือตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพ ซึ่งคุณลักษณะผู้บริหารที่พึงประสงค์หรือผู้นำนั้น ควรที่จะประกอบด้วยเรื่องที่สำคัญ ได้แก่ ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ด้านคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานและด้านคุณลักษณะทางสังคม ด้านการบรรลุเป้าหมาย ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยพบว่า ผู้สอนทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนอย่างดีและมีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของชุดิภาญจน์ พรหมจรรย์ [14] ที่กล่าวว่า ทั้งนี้เพราะผู้สอนได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยที่ทางกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดขึ้น ในโครงการอบรมการจัดประสบการณ์การศึกษาปฐมวัย ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้ง 2 โครงการนี้ช่วยให้ครูผู้ดูแลเด็กสามารถนำความรู้ที่ได้มาช่วยในการพัฒนาส่งเสริมด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับพัฒนาการและวัยของเด็กเพื่อให้เด็กมีศักยภาพและเตรียมความพร้อมการเข้าเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา ส่วนเด็กเล็กมีความสามารถในการคิด การแก้ปัญหา จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาริสา แสนงาม [15] ที่กล่าวว่า องค์กรบริหารส่วนตำบลมีการจัดการศึกษาในชุมชน ทำให้เป็นการสื่อสารกับบุคคลในชุมชนง่ายและสะดวกมากขึ้น และเนื่องจากสังคมปัจจุบันเด็กเล็กจะอยู่กับญาติผู้ใหญ่หรือผู้สูงวัย เสียส่วนใหญ่ การที่จะส่งเสริมเด็กให้ฝึกคิดฝึกแก้ปัญหาและส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กค่อนข้างจะทำได้ยาก หรือเด็กที่อยู่กับพ่อแม่ เพราะพ่อแม่ทำงานนอกบ้านเวลาในการฝึกลูกอาจจะหาได้ยากเหมือนกัน หรือบางครั้งผู้ใหญ่อาจจะปล่อยให้เด็กเล่นโดยลำพังโดย

ไม่มีการแนะนำ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลก็สามารถเข้าไปให้คำแนะนำและช่วย
แก้ปัญหาได้บ้างด้านการบูรณาการ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยพบว่า บุคลากร
ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความเป็นกันเองและปฏิบัติงานอย่างมีความสุข มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด
ทั้งนี้เพราะครูผู้ดูแลเด็กโดยส่วนมากแล้วเป็นบุคคลในชุมชนเดียวกันทำให้มีความสนิทสนม
เหมือนญาติพี่น้อง ทำให้การทำงานง่ายขึ้น ส่วนบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความพึงพอใจ
ในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอาจเป็นเพราะค่าตอบแทนที่ได้ไม่เท่ากัน ซึ่งสอดคล้อง
กับงานวิจัยของบุญเชิด ขำชุ่ม [16] ที่ได้ศึกษาการบริหารการจัดการศึกษาและประสิทธิผล
ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า ประสิทธิภาพ
ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ในภาพรวมและรายด้าน
อยู่ในระดับมาก โดยบรรยากาศในโรงเรียน ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู
และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือครูทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น และผลการเรียนของ
นักเรียนมีผลการเรียนที่ดีขึ้นด้านการคงไว้ซึ่งระบบค่านิยม ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง
โดยพบว่า การตั้งใจจะปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตลอดไป มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด
เนื่องครูผู้ดูแลเด็กได้ทำงานใกล้บ้านและเดินทางสะดวก ใช้เวลาในการเดินทางไม่นาน
ทำให้ลดค่าใช้จ่าย ด้วยปัจจุบันครูผู้ดูแลเด็กได้มีการสอบแข่งขันกรณีพิเศษเพื่อบรรจุ
เป็นข้าราชการ และมีค่าตอบแทนที่สูงขึ้นทำให้ครูผู้ดูแลเด็กตั้งใจและมุ่งมั่นที่จะทำงาน
ให้ดีที่สุด ส่วนการมีรายได้และสวัสดิการต่าง ๆ เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ มีค่าเฉลี่ย
น้อยที่สุด เพราะครูผู้ดูแลเด็กได้บรรจุเป็นข้าราชการ และในอนาคตทางกรมส่งเสริมการ
ปกครองส่วนท้องถิ่นจะทำการบรรจุครูผู้ดูแลเด็กที่มีคุณสมบัติครบได้บรรจุเป็นข้าราชการ
ได้รับการบรรจุ ทำให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความมุ่งมั่นมากขึ้นในการทำงาน สอดคล้องกับงาน
วิจัยของบัณฑิต แทนพิทักษ์ [17] ที่พบว่า การที่ครูทำงานด้วยความผูกพันด้วยเจตนา
ที่มุ่งมั่น เพื่อความสำเร็จตามปรัชญาและความเชื่อของโรงเรียนเป็นสำคัญนั้นเพราะว่าครู
มีความศรัทธาและความเชื่อมั่นต่อสถาบัน ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยในภาพรวมอยู่
ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของปริญาดา พิมานแมน ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อ
ประสิทธิผลของโรงเรียน ประถมศึกษาเอกชน ในเขตการศึกษา 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์
ปัจจัยที่ส่งผลประสิทธิผลของโรงเรียน ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับผู้บริหาร ปัจจัยเกี่ยวกับครู
ปัจจัยเกี่ยวกับนักเรียน ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ปัจจัยด้านผู้บริหารในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่า คุณลักษณะของ
ผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ พฤติกรรมผู้นำ ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้บริหาร
ถือได้ว่าเป็นหลักสำคัญของหน่วยงานบัญชา ควบคุม ดูแลและรับผิดชอบการบริหารงาน
ให้บรรลุผลสำเร็จ ชุมชนหรือตำบล จะได้รับการพัฒนามากน้อยเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์

ของผู้บริหารท้องถิ่นที่ได้รับการคัดเลือกเข้าไปเป็นผู้บริหาร และความสามารถในการปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ขององค์กรเป็นสำคัญ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสัมมา รณิธย์ [13] ที่พบว่า ผู้บริหารจะต้องมีคุณสมบัติเหมาะสมมีพฤติกรรมในการนำที่ถูกต้องเหมาะสมเพราะความสำเร็จของงานทุกด้านขององค์กรขึ้นอยู่กับผู้บริหารซึ่งจะวินิจฉัยสั่งการหรือตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพ ปัจจัยด้านครูผู้ดูแลเด็กในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่า ความพึงพอใจในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ คุณภาพการสอน และลักษณะของครูผู้ดูแลเด็ก มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เพราะปัจจุบันครูผู้ดูแลมีความมั่นคงในอาชีพมากขึ้นและเป็นงานที่ต้องอยู่กับเด็กจึงต้องอาศัยความชอบส่วนตัวในการทำงานด้วย ส่วนคุณภาพการสอนและลักษณะของครูผู้ดูแลเด็ก ครูผู้ดูแลเด็กใกล้ชิดกับผู้ปกครองของเด็กมาก เนื่องจากผู้ปกครองต้องคอยรับ-ส่งบุตรหลาน ครูผู้ดูแลเด็กจึงต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสม เพื่อผู้ปกครองจะได้ไว้วางใจในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และคุณภาพการสอนที่ดีย่อมเกิดจากความสามารถของครูผู้ดูแลเด็ก ซึ่งจะต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อเตรียมตัวในการรับการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) 2554-2558 และการเข้าสู่ประเทศอาเซียน (ACE) อีกยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ [18] ที่กล่าวว่า ความพึงพอใจในการทำงานเป็นความรู้สึกรวมของบุคคลที่มีต่อการทำงานในทางบวกและเกิดความสุขในการปฏิบัติงานกับได้รับผลตอบแทน ผลที่เป็นความพึงพอใจจากการทำงานจะทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้นทุ่มเทลงกายใจ มีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน มีขวัญและกำลังใจ ซึ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลตลอดจนความสำเร็จขององค์กรปัจจัยด้านเด็กเล็กในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่า การเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ พัฒนาการสมวัย เนื่องจากปัจจุบันในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีสื่อที่หลากหลายเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ในการเรียนการสอน ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ช่วยทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ทำให้เข้าใจสิ่งที่เห็นเข้าใจยากกลายเป็นรูปธรรมที่เด็กเข้าใจง่าย เรียนรู้ได้ง่าย รวดเร็ว เพลิดเพลิน เกิดการเรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง ปัจจัยด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่า สภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายใน มีค่าเฉลี่ยมากเท่ากัน ที่เป็นเช่นเพราะศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานที่อบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้แก่เด็กเล็ก ดังนั้นในการก่อสร้างหรือปรับปรุงอาคาร สถานที่ และจัดภูมิทัศน์ สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายใน ต้องคำนึงถึงความมั่นคง แข็งแรงถูกสุขลักษณะ มีความเหมาะสมและ

ปลอดภัยแก่เด็กเล็ก โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่ถูกต้องเหมาะสม ส่งเสริมความปลอดภัยให้กับเด็กและฝึกสุขนิสัยให้เด็กมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของมารีสา ธรรมะ [19] ได้กล่าวว่า สภาพแวดล้อมที่เป็นนามธรรม (Abstract Environment) ได้แก่ ระบบบุคคลที่มีคุณค่าที่ควรยึดถือ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมของกลุ่มสังคม ข่าวสารความรู้ความคิด ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดและทัศนคติต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นของตนเองหรือคนอื่นก็ตาม สภาพแวดล้อมที่เป็นนามธรรมนี้อาจกล่าวโดยสรุปว่า สภาพแวดล้อมที่เป็นนามธรรม ก็คือสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมนั่นเอง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเรียนการสอนอย่างยิ่ง โดยเฉพาะทางด้านสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ โดยที่สาเหตุการเรียนการสอนในชั้นจะเป็นรูปแบบกลุ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกัน นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมทางกายภาพก็เป็นสิ่งสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่ช่วยเอื้อความสะดวกนานาประการให้ผู้เรียนและผู้สอนได้บรรลุสัมฤทธิ์ผลได้เร็วยิ่งขึ้น

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับประสิทธิผลการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ปัจจัยด้านผู้บริหาร ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูงกับประสิทธิผลการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพราะปัจจุบันองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนั้น ผู้บริหารจึงมีความสำคัญมากในการบริหารสอดคล้องกับปริญดา พิมานแมน [7] ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 2 พบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับปัจจัยด้านครูผู้ดูแลเด็ก ในภาพรวมมีความสัมพันธ์สูงมาก กับประสิทธิผลการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพราะผู้ทำหน้าที่ดูแลให้การศึกษแก่เด็กต้องมีความเป็นมืออาชีพ และมีความรู้ทางการศึกษาปฐมวัย ให้เด็กดำเนินชีวิตในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ได้รับบริการที่มีคุณภาพด้านสุขภาพทางกายและจิตใจอย่างสม่ำเสมอ ได้รับการแก้ปัญหาข้อบกพร่องอย่างถูกต้องและทันต่อเหตุการณ์ ให้การดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด เพื่อให้เด็กเกิดความไว้วางใจในตัวของผู้ดูแลเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับปริญดา พิมานแมน [7] ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 2 พบว่า ปัจจัยด้านครูผู้ดูแลเด็ก มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 การที่ปัจจัยด้านครูผู้ดูแลเด็กอยู่ในระดับที่สูงมากนั้นย่อมเป็นตัวบ่งชี้ด้านคุณภาพมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเรื่องมาตรฐาน

ด้านบุคลากร ซึ่งครูผู้ดูแลเด็กจะต้องมีคุณสมบัติทั่วไป และคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง ตามมาตรฐานทั่วไปที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด

ปัจจัยด้านเด็กเล็ก ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง กับประสิทธิผลการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพราะช่วงระยะเวลาที่สำคัญที่สุดสำหรับการเรียนรู้ของมนุษย์คือ แรกเกิดถึง 7 ปี เพราะการพัฒนาสมองของมนุษย์ในช่วงนี้สามารถพัฒนาไปถึง 70% ควรจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก ให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น เรียนรู้อย่างมีความสุข จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ดูแลด้านสุขนิสัยและโภชนาการเหมาะสม เด็กจึงจะพัฒนาศักยภาพสมองของเขาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาลิกา นิธิประเสริฐกุล [20] กล่าวว่าไว้ว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา หมายถึง ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก สามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ตลอดจนมีความสามารถในการ บูรณาการผสมผสานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่ได้ตั้งไว้

ปัจจัยด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวมมีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง กับประสิทธิผลการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพราะปัจจุบันศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้มีการดำเนินการทุกชุมชน โดยอยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง เทศบาลนคร โดยแต่ละหน่วยงานจะให้การสนับสนุนงบประมาณด้านต่าง ๆ มีการสร้างอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐาน จัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างครบครัน อยู่ในสภาพที่ดีมีความปลอดภัยได้มาตรฐาน มีพื้นที่ห้องสำหรับจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อจำนวนเด็ก โดยมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 2 ตารางเมตรต่อเด็ก 1 คน และห้องพยาบาลหรือห้องสำหรับเด็กป่วย ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูหรือผู้ดูแลเด็กได้รับการอบรมด้านพัฒนาการเด็กปฐมวัยเป็นประจำทุกปี สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัฒนา พรหมศิริ [8] อธิบายว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการจัดการศึกษามีหลายปัจจัย ส่วนสำคัญได้แก่ ปัจจัยด้านโรงเรียน ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครู และปัจจัยด้านนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาประสิทธิผลการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้วยวิธีการวิจัยแบบอื่น โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จะทำให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้มากยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลในการบริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภออื่น ๆ เพื่อนำมา พัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

3. ควรศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มีการประเมินภายใน และได้รับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือสมศ. เพื่อนำมาเปรียบเทียบ และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- [1] “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550”. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก. (2550, 24 สิงหาคม): หน้า 23-24.
- [2] ส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, กรม. (2544). **แนวนโยบายการจัดการศึกษา ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระยะ 15 ปี (พ.ศ.2545-2559)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อาสารักษาดินแดน
- [3] ส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, กรม. (2551). **มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- [4] Hoy, Wayne K. and Cecil G. Miskel. (2008). **Educational Administration**. rd ed. New York : McGraw-Hill Book.
- [5] อนามัยกระทรวงสาธารณสุข, กรม. (2552). **การสำรวจสถานการณ์ การพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในประเทศไทย**. สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม.
- [6] จิรวรรณ กันบุรมย์. (2548). **ประสิทธิผลในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3**. ปริญญาโทครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- [7] ปริญญา พิมาณแมน. (2544). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในเขตการศึกษา 2**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- [8] สุวัฒนา พรหมศิริ. (2546). **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดกรมศิลปากร**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- [9] ศรีทิพย์ ลดาวัลย์. (2540). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา กรณีศึกษาวิทยาลัยพัฒนวิชาการเขตพุน**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการบริหารการศึกษา สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- [10] Parson Talcott. (1964). “Suggestio for a Sociological Approach to the Theory of Organization”, in **Complex Organizations : A Sociological Reader**. By Amitai Etzioni, New York : Holt, Rimehart & Winson. 32.43.
- [11] นิพนธ์ วรรณเวช. (2548). **การวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันราชภัฏ**. ปรียญานิพนธ์การศึกษา ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [12] อัมภา ปิยามรย์. (2549). **การศึกษาภาวะผู้นำกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียง**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- [13] สัมมา รณนิตย์. (2553). **ภาวะผู้นำของผู้บริหาร** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- [14] ชุตติกาญจน์ พรหมจรรย์. (2553). **การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- [15] มาริสา แสงงาม. (2548). **องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) กับการจัดการศึกษาในชุมชน**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- [16] บุญเชิด ข้าชุ่ม. (2547). **การศึกษาการบริหารการจัดการศึกษาและประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- [17] บัณฑิต แทนพิทักษ์. (2545). “ผู้นำแบบเปลี่ยนสภา : ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามี้อาชีพ”, **วารสารบริหารการศึกษา มศว.** 1 (3), 14-15.
- [18] ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2544). **จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- [19] มาริสา ธรรมะ. (2545). **ความพึงพอใจของนิสิตต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสารสนเทศ สระแก้ว**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- [20] ปาลีกา นิธิประเสริฐกุล. (2547). **ปัจจัยด้านภาวะผู้นำและองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลของโรงเรียนประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี.